

האם תחליף החלב הוא זול יותר ?

תעלה ב־7.70-8 דולר. רוב הבוקרים אינם מבחיר נים בכך שהשימוש בתחליף עלול לעלות להם במחיר גבוה יותר מאשר השימוש בחלב. מובן שהחשבון יכול להסתכם גם לטובת השימוש בתחליף, אם נזקקים לתחליף זול יותר וכשמחיר החלב המשווק מהמשק הוא גבוה מהנ"ל. בסיכום אפשר להגיד שאין הבדל גדול, מבחינה כלכלית, בין תחליף לחלב מלא, אלא שהבוקרים נרתעים מהשימוש בחלב לפי המתואר לעיל מתוך החשש ששימור הקולוסטרם (במק"ר) יגרום להם טרחה יתרה.

תחליפים טובים הם בראש וראשונה מקור לחלבון; חלב רזה ואבקת מי־גבינה הם המקורות העיקריים לחלבון ולפחמימות שבתחליפים. כדי לייצר תחליף שאפשר להוציאו לשוק במחיר של 18 סנט הפאונד, יש הכרח להיזקק לחלבון זול יותר מזה שבאבקת חלב. חלבון הסויה, שהשתמשו בו ייצרנים מסויימים בהתקנת התח"ר ליפים, הוא אמנם זול יותר, אבל ערכו המזוני של תחליף כזה הוא פחות כיוון שעגלות רכות, עד השבוע הרביעי לחייהן, אינן מוכשרות לעכל כראוי חלבון הסויה. רצוי איפוא שהחומר היבש של התחליף יורכב כדי 65% מתוצרי חלב. יש ייצרנים שמציינים בדרך כלל רק את סוגי המרכיבים שבתחליף, אבל אין הם מציינים את חלקו (ב-%) של כל מרכיב.

אולם לא תמיד. השיעור הגבוה של תוצרי חלב בתחליף מעיד גם על איכות מעולה. אם, למשל, החלב הרזה, בתהליך הפיכתו לאבקה, חומם יתר על המידה, אזי נפגם במידה לא קטנה ערכו המזוני של החלבון שבאבקה זו. כן יקרה שטיפול בלתי נאות בקמח מי־גבינה עלול לפגוע בערכו המזוני ואף לגרום לשלשולים ולתקלות אחרות.

תומצת מ־"The Farm Q."

דוברת סתיו 1966

ע"י י. ע.

מאז מלחמת העולם השנייה נפוצים ביותר תחליפי החלב בהזנת בני־הבקר הרכים. אומדים שכמחצית החקלאים בארה"ב משתמשים בתח"ר ליפים. בדומה לשיקולים אחרים במשק החלב, כן גם במקרה זה מתעוררת השאלה איזהו המזון שיביא את התמורה הגדולה ביותר עבור הדולר שמוציאים על הזנת העגלה.

הטעות היסודית היא בכך שבוקרים רבים רואים את התחליף כשוה־ערך לחלב; הם מניחים ש־10 ק"ג תחליף+90 ק"ג מים שווים בערכם התזונתי והאנרגטי ל־100 ק"ג חלב מלא. אולם החשבון הנכון הוא בערך כך: 100 ק"ג חלב מכילים 13 ק"ג חומר יבש, בו השומן מהווה כ־30%; 100 ק"ג משקה תחליף מכילים רק 10 ק"ג חומר יבש, בו חלקו של השומן נע בין 10 ל־15%. מומחי הזנה רבים הם בדיעה שדרושים 20-25 ק"ג תחליף־חלב טוב כדי למלא מקומם של 100 ק"ג חלב מלא.

כשעורכים את חשבון ההוצאות לגידול עגלה בתקופת היינקות הננו עומדים בפני עובדות אלה: נניח שהאיכר, בו אנו דנים, הנהיג גמילת הולדות בגיל של 28 ימים. ב־5 הימים הראשונים משמש הקולוסטרם להזנת העגלה, כי אין כל רשות להוציא חלב זה השוקה. אם ישמרו על עודפי תנובת הקולוסטרם, הרי אפשר יהיה להזין בו את העגלה במשך 5 ימים נוספים, ובס"ה יספיק הקולוסטרם מזון ל־10 הימים הראשונים של חיי העגלה. נשארים איפוא רק 18 יום נוספים להגמעה בחלב עד לגמילה. אם מנת החלב היומית היא בגבולות 9 פאונד, יהיו דרושים ל־18 ימי ההגמעה 162 פאונד חלב בס"ה. כשמחיר החלב הוא 4 סנט לפאונד, יעלה החלב כולו ב־6.48 דולר. אם אותו איכר ישתמש בתחליף חלב לפי המיכסה של 25 פאונד תחליף במקום כל 100 פאונד חלב — יהיה הוא זקוק ל־40 פאונד תחליף במקום 162 הפאונדים של חלב. תחליף טוב בארה"ב נמכר במחיר 18-20 סנט הפאונד; היוצא מזה שההגמעה בתחליף